

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KOZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Ha nyben házhoz hordva vagy vidékre postán	
Külföldre:	
Egész évre	10 ft — kr.
Fél évre	5 ft —
Negyed évre	3 ft 50
Egy hónapra	1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopetisors egy szeri beiktatásáért 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyiltár 4 hasábsopetisorsért 20 kr.

XII. évfolyam. 1885.

Debreczen. Szerda, május 6.

88. szám

A nemzetiségi kérdés.

II.

(T.) A hol az államnyelv magyar, a hol ezt a nyelvet mind annak, a ki ez államban valami akar lenni tudnia kell, ott nem lehet félni sem az előlathosodástól, se az elszlávosodástól, s ami remképet e tekintetben magunknak alkotunk, gyermekek önjajáztatás, egyéb semmi. Azért mozog, mert piszkáljuk. Ne piszkáljuk, ne nyuljunk hozzá, ne ingereljük, hagyjuk békességben, és megszűnik remképet lenni.

Ezzel nem mondom, hogy ne legyünk ébren; nem mondom, hogy a kormány az ő hatáskörében és egy uralkodó nemzet kormányának jogaihoz képest ne intézkedjék. — sőt kötelessége, hogy intézkedjék. Kötelessége, hogy az állam nyelvét mindenki részére elsajátíthatóvá, s az államtól szolgálani akaró részére kötelezővé tegye. Kötelessége, hogy az állam és nemzet ellen intézett bujtogatókat vasvesszővel sújtsa és lehetetlenné tenni igyekezzék. Kötelessége a törvények felett öröködni, plane a szüktséghez és észszerűséghez mérten törvényeket hozni, — szóval kötelessége a magyar nemzet joga és biztonsága felett öröködni, de isten ments, hogy bár miféle törvénytelenséghez vagy erőszakoskodáshoz folyamodjék. Az a politika, mely az erőszakoskodásig ragadtatja magát, mindig észszerűtlen politika és megbünteti az erőszakoskodót e öb utóbb, míg ellenben a törvények korláta közt öröködni és ébren lenni, a legszorosabb kötelesség.

És e tekintetben a hatóságok mulasztásaira hívjuk fel a kormány figyelmét. Sajnos, hogy ez a mi megyei intézményünk a nemzetiségeknek igen kedvez: először azért, mert lehetővé teszi, hogy magyar ellenes hatósági személyek is fűgálhassanak, másodsor pedig azért, mert a magyarhatósági személyek hanyagságát meg elnézi, — ezek pedig: elnézik az oláh papok bujtogatóit, lázító predi-

kációkat s a gyűlölet szítást a magyar nemzet ellen. Ha a lázító és bujtogató, magyarellenes predikációkért az oláh papok illő büntetéseiket kinyernék, — (a szlávot is ide értve) ha a köpönyeg alatt fondorkodó nemzetiségi tanítókra a hatóságok felügyelneek és a körműre koppintának; ha a Magyarország ellen működő főpapok a törvények betűivel mindenba sujtatnának, sokkal nagyobb eredménye lenne, mint bármiféle társadalmi fellépésnek: és pedig a nélkül, hogy a törvény korláta átlépetnének.

Igen, de ekkor szigorúan meg kellene hagyni a szolgabíráknak, hogy a falusi elöljáróságokkal a nemzetiségi igazgatásokra felügyeltessenek, s azok fel nem jelenése esetében szigorúan büntetessenek, vagy elmozdítottassanak. Ha látna a pap avagy tanító, hogy ellenőriztetik, majd másképpen gondolkoznák, de mikor száz vagy ezer esetben egyszer, vagy egyszer se vonják felelősségre, am működhetik szabadon.

Nekem Szathmár megyében beszéltek, hogy az ottani oláhpapok az előlathosításnak egy furcsa rendszerét művelik, az az a magyarnevi atyák gyermekeit oláhra fordítva írják az anyakönyvbe. A Szilágyit Szegelianának; a Fazekast Aleuanu-nak; a Kerekest Rotanu-nak. és így tovább. Na már pedig erről tenni lehetne, mert ez törvényellenes, de hát azért ki tesz róla. Hiába fog az oda való Széchenyi társulat így egy óhat mutatónak, ha az avasi oláh papok meg százával pusztítják a magyar neveket, — hogy ha igaz? Nekem legalább ott lakó uri emberek beszéltek, s ezután mindenesetre utána kellene néznie a kormánynak, mert ha az efféle üzelmek figyelmen kívül hagyatnak, tiz magyarorszi társulat sem képes annyit helyre hozni, mint a mennyit egy oláh pap elront.

Megvagyok róla győződve, hogy a mi a kormányt illeti, az az ő rendeleteit kiadja, de hogy a megyei szolgabírók

nem valami nagy lelkiismeretességgel szökták végrehajtani (tisztélet a kivételeknek) az is köztudomású dolog. Pedig e körül forog minden. Csak a törvények legyenek hűen megőrizve és mi ne féljünk attól, hogy elfognak szlávoítani, avagy oláhosítani bennünket. Üres fegyverekkel harcolnak ők töltött fegyverek ellen, és ez egyenlőtlen harcban nem lehetünk vesztes felek. Tény azonban, hogy magunk tartásával a nemzetiségek harcizületét fokozhatjuk, s hogy e harc társadalmi térre vitesse át, — ime itt az én bogaram, — ettől az eljárástól én rettegek; rettegek mert nem várok tőle semmi jót. Ebből szerintem nem lesz egyéb, mint a nemzetiségek ellentállási tüzeinek fokozása, a nemzetiségi küzdelmek élére állítása és kezükre fogunk játszani azoknak az igazgatónak, kik ezenképpen anyaghoz puskaporhoz jutván, sokkal nagyobb sikerrel használják föl ellenünk, mint azt eddig teheték vala.

Országgyűlés.

Budapest május 5

A házközösség megszüntetéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása foglalkoztatta ma a képviselőházat, mely azt d. u. háromnegyed 1 óráig úgy általánosságban mint részleteiben letárgyalta és elfogadta.

A vitát Gáll József előadó nyitotta meg tüzetes és igen tartalmas beszéddel, melyben a házközösségi intézmény múltját, jelenét s természetét ismertette és a törvényjavaslat szükségét indokolta. Utána Izakovic Milán emelt szót, a javaslat ellen, melyet azért nem fogad el, mert a házközösség mint asszociáció, védőszerepet tölthet eldarabolás ellen s a javaslat elfogadásával, a volt határvidéki nép elszegényedésnek lesz kitéve és beáll a proletariátus ott, hol az eddig ismeretlen volt. Végül bead egy határozati javaslatot, mely szerint a ház a tárgyalás alatti törvényjavaslatot opportunusabb körülmények beálltáig leveszi a napirendről. Bereczelly min. tanácsos, ki az igazságügyminisztert helyettesítette, nyomós érvekkel igazolta a házközösség megszüntetését.

— Semmit, — válaszolt a sovány fiatal ember szokott száraz hangján, mialatt félig lehunyt szempillái alól egy éles tekintet szállt az ügyvéd felé. — A kapitány nyomoz, de bővebb részleteket természetesen nem közölhet. Egyébként a tekintetes ur, valamint Bábólnay G. ró képviselő ur is meg hívtattak.

— Ah, Bábólnay Gerő is? Természetesen. Ő a legközelebbi rokon.

— De hiszen haragban voltak. Már több mint egy éve, hogy nem is találkoznak. Tudja azt a kapitányság?

Igen, tudja. En mondtam el.

— Nos, mit szóltak rá?

— Semmit. A főkapitány kissé meglepettek látszott, minthogy Bábólnay Gerő tegnap este váratlanul elutazott.

— Tegnap este — kiáltott föl az ügyvéd. — De hiszen tegnap este hallhatott már valamit nagybátyja eltűnéséről.

Nem következik, — hangzék Kovács ur száraz, rideg felelete. — A tekintetes ur is csak ma reggel értesült.

— Igaz.

Az ügyvéd gondolatokba mélyedt. Kovács ur úgy tett mintha oda sem tekintene, de azért folyvást szemmel tartotta őt.

A kapitányságnál felmerült az a gondolat is, — szölt pár percnyi szünet mulva, — vajjon nem öngyilkossági eset áll e itt előtünk Bábólnay Mihály vagyoni viszonyai rendezettek ugyan, de hát nincs rá példa, hogy gazdag ember is megunhatja az életet? Öreg ember mint mondják, beteges; ehhez járultak utóbbi időben a családi kellemetlenségek a viszálykodás unokaöcsésével; az a gondolat, hogy senkije sincs a világon; a boszúág, a keserűség. Egy szóval, elég oka lehetett az életet megenni s úgy tett, mint az ilyen aglegények gyakran cselekesznek; meg akart szabadulni egyszer s mindenkorra az

tésének szükségét s Izakovic-szal szembe utalt arra, hogy maga a nép sem kívánja fentartani ezen intézményt, — mit bizonyít az is, hogy 14,650 házközösség szűnt meg és csak 1600 kisebb keletkezett; aztán az érdekelt törvényhatóságok közül egyetlen egy sem kérelmezte a házközösség fentartását, míg Temes és Torontál az ellenkezőt kérvényezték. Sederkény Nándor a maga és pártja nevében, állami és culturalis okosból elfogadja a javaslatot.

Dániel Ernő a viszonyokat alaposan megvilágító beszédben szöint a javaslat elfogadása mellett nyilatkozott. A házközösség előfeltétele a határori intézmény, mely megszüntetvénu, amannak is véget kell érnie, mely ma nem egyéb, mint anachronismus. Izakovic ellenében hangsúlyozza, hogy éppen ezen intézmény fentartása keltenne az érdekelt vidéken elégtelenséget.

Erre a javaslat általánosságban elto-gadtatott részletes tárgyalás alapjául, a részleteket is elfogadta a ház a 19. és 42. §-nál Dániel Ernő módosítványával, egyebekben változatlanul.

A beállott nagy eső folytán, 12 óra után ugy elborult ez eg s olyan homály lett a házban, hogy alig lehetett olvasni.

A holnapi ülésen a Ludovica academia építéséről s a honvéderosokról szóló javaslatok fognak tárgyalatni.

Debreczen az országos kiállításán.

Budapest, május 5.

Bár a debreczeni közönséget és a debreczeni kiállítókát közelebbről a kiállításra hozott debreczeni tárgyak és ezek ismertetése érdekli, mégis nem lehet, hogy a közlemények keretében fel ne sorolják általában oly dolgokat is, melyek közönségünket speciálisan nem érintik ugyan, de a tárgyalgat tulajdonképen összefüggésben állanak.

Budapest főváros nagyban készült e kiállításra; a lakosság mind-mind régebben nagy reményeket fűztek ahhoz, de azt, a mit a megnyitás után már mindenké beismert, hogy a kiállítás minden várakozáson fölüli lesz, előre senki sem hitte volna. Általában mondható, hogy a mostani, az országos kiállítások jellegét túlhaladta; Szeged, Kecskemét, Arad, Székesfehérvár s. g. kiállításai mind rendezés, mind intensitásban tekintetben mögötte maradnak s még az emlékezetben is

örökös bosszankodástól, betegeskedéstől, az élet örömeit kiurítva már úgy is fenéki; mit kereset volna még itt a világon? Beugrott a Dunába.

Ugy látszott, Kovács ur várta, hogy az ügyvéd készségesen követni fogja e gondolatmenetet s arca, ha ugyan e rideg, szemtelen arczon lehetett valami kifejezést észre venni, némi meglepetést fejezett ki, a mint az ügyvéd teljes erejéből tiltakozni kezdett.

— Nem, öngyilkosságról nem lehet szó! Mit gondol Kovács ur? A mit ön mond a beteges, törődött, életunt aglegényekről, az nem illik rá Bábólnay Mihályra. Hiszen ön is látta, mikor utószor itt volt. Na, hát olyanoknak látszanak halálra készülő emberek? Egészen megfitalodott. Senki sem mondta volna, hogy tizenkét évvel öregebb, mint én. Nem, a mit ön mond, az képtelenség. Miért vetett volna véget az életének éppen most mikor, mint ön is tudja, nem sokára az esküvője lett volna? Ohó, az ember mikor olyan idős korában jut hozzá, nem olyan könnyen hagyja el a szép fiatal menyasszonyt.

— De a hát mit jelent az a széttepített levél? — veté ellen Kovács ur. — Mit akart írni még utóljára eltávozásá előtt? El kell ismerni, hogy némi alapja van a gyaunak.

— Semmi alapja, — heveskedék az ügyvéd. — Mennél tovább gondolkozom fölötte, annál inkább megerősödöm abban a gondolatban, hogy szegény barátomat és pártfogómat meggyilkolták. Igen, igen, meggyilkolták.

(Folyt. köv.)

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

NYOMRÓL NYOMRA.

(Beszély.)
Írta: Vértési Arnold.
(Folytatás.)

A kapus a Hungária szállodában csak annyi fölvilágosítással szolgálhat, hogy kedden délután, a bécsi vonat megérkezése ideje táján egy rókatorkos utazó kabátba öltözött, magas, őszes ur érkezett, ki Bábólnay Mihály börtökös név alatt jegyeztetett be a vendégkönyvbe s a második emeleten a 29. számú szobába szállt, honnan estig nem is jött ki. Hét órakor börtökös hozatott s a színházba ment. Aznotul nem látták őt többé.

Miután szerdán egész nap nem tért vissza, jelentést tettek a városházán a kapitányi hivatalban. Onnét eljött egy rendőrhivatalnok s annak jelenlétében nyitották ki a szobát. De nem találtak semmit, a mi valami tájékozást nyújtott volna.

A rókaprémés utazó-kabát, melyben a vendég jött, ott hevert egy széken. Kikukatták zsebeit; üresek voltak, csak egy fehér zsebkendő találkozott az egyik zsebében, sarkán ötagu koronával és B. M. betűkkel jelölve. Bábólnay Mihály. Ládát vagy kézi táskát vagy más egyebet nem találtak, mert hiszen nem hozott magával semmi máhát. Ebből azt lehetett gyanítani, hogy Bábólnay Mihály ur csak nagyon rövid időt, talán csak egy napot szándékozott itt tölteni.

Valami iratfelét sem találtak. De az asztalon néhány lap tiszta levlélapiros hevert, s minden arra mutatott, hogy Bábólnay Mihály ur eltávozásá előtt böhötöleg valami levelet írt, — vagy legalább írni akart.

Ha valóban írt, ez a levél fölvilágosítást fog majd nyújtani. De Bábólnay ur nem adott át postára küldés végett levelet sem a piucéznek, sem a kapusnak, sem azt nem veték észre, hogy nála lett volna valami levél. A gyűjtő-szekrény a kapu alatt áll, oda nem dobtott be Bábólnay ur semmit.

A szobában különben megtalálták valami levélnek a széttepített maradványait. A fődön heverték szétszórvá. De annyira apróra vették szakgatva, hogy minden igyekezett mellett sem lehetett azokból valami értelmet kiokoskodni. Nem is egyes szavak, csak szóttagok és betűk álltak a darabkákon s valószínűleg hiányzott belőle néhány darab. A legnagyobb ügyességgel sem lehetett összeállítani. Csak annyit lehetett konstatálni, hogy a Bábólnay Mihály ur kézírása s valami bizalmas személyhez lett volna intézve, mert annyit lehetett olvasni egy darabka papiroson, hogy „ked“... a mi valószínűleg „kedves“ akart jelenteni.

— Nem gondolja ön, hogy talán Bábólnay Gerő lehet az a személy? — szölt közbe az ügyvéd.

— Meglehet, — viszonzá hidegen Kovács ur; — de bizonyost nem mondhatok.

Azzal, mint a ki elvégezte dolgát, elhallgatott.

— Csak mondja ön tovább, tovább! — sürgette az ügyvéd.

Kovács ur lesütötte sunyi szemét s fölhumta a vállait.

— Nincs tovább mit mondanom, kivéven, hogy a főkapitány kéréti a tekintetes urat, sziveskedjék a mai nap folytán a kapitányi hivatalnál megjelenni, a mely meghívás különben hivatalosan is meg fog tetetni.

— Megyek, mindjárt megyek! — viszonzá az ügyvéd hevesen. De hát ön semmi egyebet nem hallott, Kovács ur? Semmi gyanut? Semmi nyomot?

elmosódnak ezen minden egyes részletében kidolgozott, tanulságos és maradandó becses bíró kiállítás mellett, melyet nemcsak mi bámulunk, de dicsőít maga a külföld is és ír róla elragadtatással.

S éppen ezért méltó dicsőítéssel s önelégültséggel mondhatjuk el, hogy a fővárost kivéve, egyedül Debreczen városa az, mely az ország többi városai mellett a kiállításra a legtehtélyesebb helyet foglalja el. Míg Szeged, Kolozsvár, Szabadka s más nagyobb városok iparosai és gazdái elenyésznek és alig észrevehetőek az óriási tömegekben, addig Debreczen iparosai és gazdái a kiállítás minoen egyes csoportjában kiemelkedő figyelemre méltó posztót képeznek, jelölve a fényes bizonyosságát annak, hogy Debreczen város hatósága és közönsége fel tudja fogni a kiállítás nemzetgazdasági fontosságát, s meghozta mindazon áldozatokat, melyek a kitűzött cél elérésére okvetlen szükségesek voltak. Ismeretes előttünk ugyanis amaz anyag és erkölcsi támogatás, melyben a városi hatóság a kiállítókat részesíté; ismeretes a közönség előtt a Debreczen kerületi kiállítási bizottságnak majdnem két éven át tartott működése, mely élén gr. Degefeld József, Simonffy Imre, dr. Király Ferencz és Szesztina Lajossal nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy a kiállítás eszméjét minél szélesebb körben népszerűsítse, hogy annak minél több hívet szerezzen. A fáradságos munka, megtermé hasznos gyümölcsöt Debreczen a népnek ezen verseny piaczn nem utolsó sőt mondhatni első tekintélyes helyét foglalta el.

A debreczeni tárgyak összesen kilencz vasuti kocsi rakományban márczius 28-án indítottak utnak a főváros felé, megfelelőleg a kiállítási országos bizottság azon intézkedésének, mely szerint a tárgyaknak márcz. 31-én Budapestnek kellett lenniük. Azt hittük s azt hitte mindenki, ki mint kiállító érdekelte volt, hogy a tárgyak kicsomagolásához és rendezéséhez már április 1-én hozzá lehet kezdeni; ebben egyaránt csalatkoztunk mindnyájan. Maga a kiállítást rendező bizottság sem volt tisztában az installációs munkálatok megkezdésének napjával, mert nemcsak hogy a kiállítási szekrények nem voltak kész, de még a kiállítóknak szánt hely sem volt kijelölve, sőt az iparosok is részben készíttelen állapotban volt. Innen származtak azon óriási akadályok, melyekkel az egyes kiállítóknak, de főleg a debreczeni tárgyakat rendező egyéneknek megküzdnie kellett: a debreczeni tárgyak ugyanis 26, vagy 28 csoportban oszlottak meg, s egyik csoport sem volt annyira elkészítve, hogy a rendezéshez hozzá kezdeni lehetett volna, azonban szükséges volt a munkálatoknak folytonos figyelemmel tartása, nehogy a budapesti és vidéki is itt tartózkodó kiállítók az elkészült csoportokban a legjobb és legelőnyösebb helyeket a debreczeniek elől elfoglalják: mert itt igazán beteljesedett a közmondás, hogy ki jőkor kelt, aranyat lelt. Ezen folytonos éber figyelemnek, de másrészt dr. Király Ferencz kamarai titkár és városi kiküldött személyes befolyásának köszönhető, hogy Debreczen városa itt mindentűt a legnagyobb előzékenységgel találkoztott, hogy a helyek kijelölése alkalmával az első között voltak, kiknek az egyes csoportokban kijelöltettek a helyek, válogathattunk a jobb és előnyös helyekben. A budapesti kiállítók, már kezdetben rossz szemmel nézték ezt, s nem egy ízben történt, hogy egyes csoportokban a helyeknek részünkre történt ily módoni kijelölése ellen a

Gyermekkor emléke

Gróf Grabowszky Sztaniszláv után

„Rád gondolok,

Elűnt, boldog világ: első szerelmem!”

Bizony, első szerelmem! Bizony elűnt, boldog világ! Az élet: Sívár próza, s azt a piciny költészetet, mely ifjúságunk tűnő napjait átragyogta, hűj de nagy okunk van fölemlegetni. Szent melancholiával gondolunk rá; az emlékezet távcsövén át nagyitva látszik elmúlt boldogságunk.

A jelen nem látszik nagyitva, de elég nagy annak ridegsége anélkül is. Oly megfásult, blazirt agglégény, mint én kétszeres örömmel kérészhetik a multon A jelen nem nyújt semmi örvedetes szórakozást.

Halljátok első szerelmem történetét A többinek elbeszélésével nem akarok utatni; nincs bennök semmi érdekes. Lehet, hogy ennél is csalódom, midőn érdekesnek hiszem. Nem tudom. Itéljétek.

Atyám, midőn hosszas katonaságából, ugyanabba vonult, egy kastélyt vett Bonn mellett Rajna partján. Kastélynak nevezem, mert, jobb szavam nincsen, hogy az eléggé kényelmes ódon urasági lakot, melyhez terjedelmes park és néhány száz hold szántóföld tartozott, megnevezem.

Nekem, a ki legkorábbi gyermekéveimet egy komor várban eltem át, hol atyám, mint annak parancsnoka, tartózkodott, e kastély és környéke mindig paradicsomnak tetszett. S volt e tekintetben némi igazam, mert eltekintve attól, hogy valóban kies helyen feküdt, a nevető Rajna-völgy egyik kedves zugában, gyönyörű kilátással a közeli hegyekre: rá nézve a miatt is paradicsomul kellett feltűnnie, mert ez volt első szabad gyermekjátékaim színhelye. Itt nem voltak gőzös iskolatermek és unalmas tanárok, mint Bonnban, a hol épen gymnasialis tanulmányaimat végeztem. Bonn volt a legközelebbi

budapesti kiállító az igazgatóságnaál tiltakozással éltek; azonban úgy Müller kiállítás főmérnök, mint Nedtwich kir. mérnök erélye, valamint Dr. Király Ferencz személyes közbelépése folytán a budapestiek tiltakozása hajótörést szenvedett.

A helyek tehát kivoltak jelölve; következett az előbirálat.

Ki volt adva a jelszó, hogy az iparosokban csupán csak mű tárgyak lesznek elhelyezhetők, a közönséges és versenyképes tárgyak pedig innen egy másik csarnokba lesznek áthelyezve. Minthogy pedig Debreczen minden egyes csoportban gyűjteményes kiállítás rendezését már eleve elhatározta, s tárgyai részére a terület ily értelemben engedélyeztetett is, a rendezést végezt felküldött megbízottak azon elvi álláspontot kívánták megtartani, hogy a debreczeni tárgyak minden egyes csoportban lehetőleg együtt állítsanak ki. Ez elvet az előbirálat alkalmával csak nagy küzdelem árán lehetett érvényesíteni: S itt nem lehet, hogy fel ne említsem ismét dr. Király Ferencznek az előbirálatnál is az előbirálatba bevont budapesti szakértőkkel szemben tanúsított magatartását, melynek tulajdonítható, hogy a debreczeni iparmű tárgyak a nagy iparosokba meg hagyattak, s ott kiállítók is voltak.

Legelkeseredettebb volt a harez, a XI-es csoportban, a vas és fémiparnál. Itt az előbirálatba behívott Jungfer Gyula és Herszka budapesti szakértők egyetlen debreczeni tárgyat sem akartak megtűrni, mondván hogy ezek egyike sem felel meg a csarnok díszének. — Tessék ez állítást indokolni, mondá, dr. Király ur, s a mennyiben e felhívás folytán sem tudtak elfogadható érveket tárgyaikkal ellen felhozni, az előbirálat e csoportot is meghagyta a csarnokban. Csupán Dolozsilek és Fazekas József kályhái helyeztetek át a kis iparosokba, mivel készítés módjuk inkább a versenyképes tárgyak közé utaltak azokat, másrészt mivel e csoportba engedélyezett szűk területen különben sem lettek volna kiállítók.

Ezek voltak az előzmények a debreczeni tárgyak installációjánál és birálatánál. Ezután következett volna a tárgyak elrendezése; de nem voltak készek a szekrények. Sürgetni kellett tehát a szekrényeket, nemcsak, hanem hogy az elkészült szekrényeket ne másoknak, hanem nekünk bocsássák rendelkezésünkre. E megköszönhető önzést indokolta főleg az, hogy Debreczen minden csoportba állított ki, a berendezés sokkal hosszabb időt igényelt, s félni lehetett, hogy a megnyitásra nem leszünk készen. Mikor aztán a szekrények készen befestve és aranyozva voltak előállott egy másik baj, nevezetesen az, hogy a szekrényekhez szükséges üvegtáblák nem érkeztek meg, Végre ez is megjött, azonban nem volt elég emberi kéz, mely a bevágást teljesítse, mert 700 szekrény beüvegzése nem kis dolog, különösen midőn a vállalkozó üvegeseket egyszerre vagy kétezer ember ugyananyai felé zaklatja. Egy teljes hónap alatt nem csak a nappalokat, de az éjjeleket nagy részét is a kiállítási területen kellett töltöni, a szekrények készítését sürgetni, s az elkészült szekrényekbe azonnal rendezkedni.

A dolgok ilyen állásban nem lehet eszkalálni, hogy a megnyitás előtt két nappal senki sem hitte, miképp főleg az ipar csarnokhol legnagyobb volt a rendezetlenség, a közönségnek két nap múlva átadható legyen. Csak rendkívüli erőfeszítés mellett történt meg, hogy a megnyitás napjának reggelén, mikorára a villanylámpák fényleni meg-

város, a hol magasabb tanintézet létezett, s itt egy öreg tanárhoz voltam „koszba” adva. Mikor aztán egy jó darabig száraz tudománytal tele hagytam tömni a fejemet, a szünetnapok alatt nagy örömmel igyekeztem a szabadban mindent kivenni, a mi alkalmatlan volt. A természet ölében, a nyári hónapok alatt mindig mintegy új életre keltem. Nem csuda tehát, hogy a szülei ház majd mindig előttem lebegett álmaimban, nappal pedig számtalanszor eltakartatá velem könyveim fekete betűit élénk képzeletem.

Akkoriban tizenkétéves lehettem s a harmadik osztályba jártam, vidám gyermek „szöke hajjal és kék szemekkel”, egy kissé talán vad, de romlatlan jószívű legényke, a ki erősen föltektem magamban, hogy sem jogot, sem orvosi tudományt, sem pénzügytant nem fogok tanulni, a mint atyám szeretne volna, hanem katona leszek. Ennek talán jó atyám volt öntudatlan oka, mert — mig az apák reudes szokásaiékat, engem távol akart tőle taratni, — maga lelkesült a katonai pálya iránt. Hósi tetteit, sőt a legnehezebb faradalmakat is, oly vonzóan tudta előadni, hogy az én kissé regényességre hajló kedélyem fővágya lett, egykor atyám nyomaiba lépni. Atyám minden ügynyezett „lovagi kedvtőlés”-ért rajongott, s engem is rákapott minden testgyakorlatra, bár ez világosan könyveim hátrányára történt. Tizenkét éves koromban már oly nagy tornagolyokkal játszottam, mint egy Herkules; usztam, mint egy káca, nem volt bolond ló, a mely szőréről ledobott volna, és számtalan varjunak löttem el szárnyát.

En azonban itt nem akarom egész élet-történetem elbeszélni, csak egy kis epizódját mely felejthetetlen marad előttem.

Epen a kánikulai szünetnapok következtek a legkiválóbbabb és gyönyörűbb töltések mindegyikéről, mert hat hétig tartot-

szünetek, nemcsak az összes tárgyak benedvezte, hanem a szekrények is megtisztítva voltak, s az összes csarnokok külsőleg és belsőleg teljes fényben és pompában díszleltek.

Mielőtt a kiállítás, különösbbeben pedig a debreczeni tárgyak ismertetésére egy legközelebbi tudósításban áttérnék, felemlitem, hogy tegnapelőtt ő felsége az udvar kíséretében a kiállítást újból megtekintette, mely alkalommal a debreczeni tárgyak is megismereték ebben a szerencsében, hogy megdicsérettek ő felsége által, nemcsak, hanem Reuss herczeg ő felsége Tóth Balint debreczeni fazekas mester kiállított tárgyaiból három darab edényt mint speciálitást meg is vásárolt.

Grünvald József.

A debreczeni Fröbel-egylet ügye.

A Fröbel-egylet az újabb időben, főképen pedig legközelebb megtartott közgyűlése óta, nem tudott magáról kellő életjelet adni. Nemesak az egyletnek tagjai, hanem még a választmányi tagok is oly közönyösek voltak, s az egylet érdekei iránt annyira nem érdeklődtek, hogy még a választmányi üléseket sem lehetett csak nagy ritkán megtartani. A legutóbbi közgyűlésen megválasztott tisztviselők közül többen a tisztviselőseget nem fogadták el. — Az érdeklődés hiányát, valamint a kellőleg meg nem magyarázható közönyösséget látva, az összes tisztviselői kar be akarta nyújtani lemondását, s vagy az egylet feloszolásának kimondását, vagy — ha ugyan lehetséges és szükséges lett volna — egy új tisztviselői kar választását ajánlani egy újabban egybehívandó közgyűlésnek.

Ily körülmények között egynehányan, kik az egylet életképességét és szükséges voltát már csak azért is szükségesnek vélik, mert az általa fentartott gyermekerteket jelentékeny számú kis gyermek látogatja, — elhatározták magukban, hogy az egylet fennmaradására még egy kísérletet tegyenek. Az egylet buzgó elnöke Buzás Elekné urnő, az ügy megbeszélése végett bizalmas tanácskozásra hívta össze főképen azokat, kikről hinni lehetett, hogy az ügy iránt kellőleg érdeklődnek, A meghívottak nagyobb részben megjelentek; — s a tanácskozás eredménye az lett, hogy kimondatott, miszerint az egyletet, ha csak lehet — fenn kell tartani, mert az általa fentartott gyermekertekre, miként az oda járó kicsinyek nagy számából is következtetni lehet, városunkban nagy szükség van. Igaz ugyan, hogy van már Debreczenben eféle czélra a város költségén fentartott kisdudó; de hiszen ez már eddig is túlságosan tömve van 260—280 gyermekkel, s így a Fröbel-gyermekertekből (ennek megszüntetése esetén) kiszorult gyermekeket semmi áron be nem fogadhatja.

Egyébiránt az értekezleten jelen voltak többségének véleménye szerint az egylet és ennek gyermekertekje fenn is tartható. Mert

lak, mely időt az ifjúság végtelennel tartja, midőn annak kezdetén áll. Nagyon ragyogó kedvem volt, és éppen kis ponyvát akartam megnyergeltetni, hogy majd egy hosszú lovaglás teszék a Rajna partján, midőn atyám a kedvet is, a lovaglást is egyszerre elrontá, a felhőkre figyelmeztetve, melyek sűrűn és sötétlen foglalták el az egész láthatár szélét.

Ellentmondást sohasem tűrt az öreg ur, legkevésbé reményteljes csemetéjétől, kit e tekintetben is öntudatlanul jó katonának nevelt, s így kénytelen valék, bár a világ minden meyhökövétel, villámlásától és zápor-esőjétől sem féltem, szépen otthon maradni. Kedvetlenül ültem egyik földszinti ablak mellé, s úgy hiszem minden említésre méltó gondolat nélkül bámultam ki a viruló gyepré és lombos fákra a kastély előtt.

Pereltem a jó Istennel, hogy miért enged az esőt esni a kánikulai szünetnapok alatt, és csendes megadással mormogtam: — No ez megint szép kis unalmas este lesz, ez a mai!

Látogatók tudniillik sohasem keresték fel szüleimet, mert nem kötöttek a szomszéd-ban ismeretségeket, s egyetlen és kizárólagos esti szórakozásuk abból állott, hogy két strohmannal whistet játszottak, a mi előttem nem igen tűnt fel épületesnek, annál kevésbé mulattatónak.

Az ég, mely egy félóra óta még kedélyesen mosolygott, most egyszerre fekete felhődominóba rejté nyájas alakját, és éles szél zúgott át a cserjésen, mint ahogy nagy vihar előtt szakott.

A mint az ablakon kinéztem, három embert láttam az országot felölseben házunk irányában tartani. Egy ur volt, egy hölgy s egy körülbelül tíz-tizenéves leányka.

Valószínűleg az eső elől akartak valahol menekülni s fedelet kerestek: de házunk talán nagyon előkelőnek látszott nekik (He-

igaz ugyan, hogy az egylet most még csak 5000 frt alaptőke felett rendelkezik, azonban bízható, hogy ez alaptőkét gyarapíthatjuk, egyes nemes lelkűek adományaiból, valamint az évi bevételek is fokozhatók, ha valami módon az egylet iránt az érdeklődést nagyobb mértékben felkölteni sikerül. — Igaz ugyan, hogy az alaptőke évi kamataiból, és a gyermekertekbe járó kiadékok szülei által fizetett tandíjakból a gyermekertek fenntartására megkívántató kiadások nem telnek ki; azonban a mutatkozó hiányt bizonyára beszerezhető a választmányi vagy műkedvelői előadás, vagy valamely más mulatság rendezése által. Ebben a tekintetben bizunk kell, s bizonyára bízhatunk is, különösen Debreczen város nemes szívű hölgyközönségében, hogy részint részvételük által az erkölcsi sikert, részint egyéb módon az anyagi eredményt biztosítani nem vonakodnak.

Ez volt az értekezleten jelen voltak többségének véleménye és meggyőződése; — ezen oknál fogva ott kölcsönösen meg is ígérték, hogy kiki a maga hatáskörében azon munkálkodik, hogy az érdeklődést nem csak a gyermekertekben is érdekelt szülőknél fenntartani igyekezzenek, hanem magát az egyletet is, mint ilyet megkedveltetni vagy legalább megismertetni, s íranta a közönség nagyobb érdeklődését felkölteni megkísérlik. — Ugyanazért a tisztviselői karból azokat, kik a tisztséget elvállalni csak azért nem akarták, mert majdaem mindenki részéről teljes közönyösséget tapasztaltak, tisztségük megtartására rábíri igyekeztek. A tisztviselői kar legnagyobb része tehát megmaradt; csupán a férfi alelnök és a pénztárnok helyett, a kik megválasztásukat elfogadni, illetőleg a tisztséget tovább viselni, épen nem akarták, kell majd új tisztviselőket választani.

Minthogy az alapszabályok értelmében minden tisztviselő megválasztásának a közgyűlésen kell megtörténnie, a választmány gondoskodik az e czélból összehívandó rendkívüli közgyűlés megtartásáról. De hogy ily eset többé elő ne fordulhasson, szükségesnek vélték előre kitűdni, vajjon kik volnának hajlandók megválasztásukat esetén a tisztséget elfogadni.

Ennyi volt a Fröbel-egylet ügyében szombaton tartott bizalmas természetű tanácskozás eredménye, s ha lettek is ott nevek felemlítve, azon felemlítés csupán tájékoztatóképpen történt. A „Debreczen” mult hétfőn kiadott 87-ik számában megnevezettek tehát nem választattak meg, hanem csupán mint olyanok voltak felemlítve, kiket a választmány a közgyűlésnek ajánlani fog. Amaz értekezleten nem is lehetett volna választani, mert azt az értekezletet nem is maga a Fröbel-egylet tartotta, minthogy olyanok is voltak meghíva, a kik ez idő szerint az egyletnek nem is tagjai; ott csupán csak az érdeklődők tanácskoztak a zavarba jutott egylet ügyei felett. A mint mi tudjuk, a közgyűlés megtartása ügyében, és

lén mondá később, hogy valóban úgy volt), mert határozatlanul állottak meg. Allapotok nem lehetett valami kellemes, mert már egyes nagy csöcseppek kezdtek hullani, villámok cikáztak a borult égen s a szél oly erőssé vált, hogy belefogozva a két szegény nő lény ruháiba, ezek alig tudták magukat lábbaikon fentartani.

Azt hiszem, hogy e szép nem iránti udvariasság már születésemmel lett sajátomná mert a nélkül, hogy e tekintetben azelőtt csak a legkisebb gyrkorlatom is lett volna, felugrottam, kifutottam és a legnagyobbabban hittam a három idegent, hogy lépjenek be házukba. Ők nagy köszönettel fogadták megajvasomat s bejöttek velem a lakszobába, bár szerényen az előcsarnok oltalmával is meg akartak elégedni.

Az ur igen halvány és szenvedő volt s koronkint oly erősen köhögött, hogy egészen megszántam szegényt; a nő, a ki néjének látszott, eléggé szép volt, hanem homlokán nehéz gond redője vonult végig s könnyen el lehetett találni, hogy e gond férjéjé illet, mert valahányszor ez köhögött, mindig összeresztett s aggályosan szemlélte őt oldalról.

Engem leginkább érdekelt a kis leány. Termete igen gyöngéd, finom, de arányos volt, arca üde, hamvas, rózsás, az ifjúság legbájosabb zománczával, s nem hiszem, hogy azelőtt vagy azóta nagyobb és tisztább kék szemeket és fényesebb, lágyabb szöke haját látni volna életemben. Bátorralanul lépett be, félénken, hanem e közben hálája nyilvánításul reám oly barátságos arczoskával nézett, hogy nagy kedvem lett volna piczi piros ajkait megcsókolni. E vágy is születésemmel lett sajátomná, úgy gondolom. Ebből is látható, hogy már akkor is igen illettem volna valami kevély alhadnagynak.

(Folyt. köv.)

egyéb tárgy este tartott azon iles ta kellő időben érdeklődök. hogy az egy lebbi időben magáról, s h erősödik. Ha gyeknk ügy nek eredmén

Az or

Az egyre rendki iparosnokok a tömeg, me kut körül a Hat órákor. iparosnokok volt minden bad ég alá s esett neki m ha tiszzer at mint a menn használója v folyton zsufo kor csak az ő magát rászán gyaktól meg

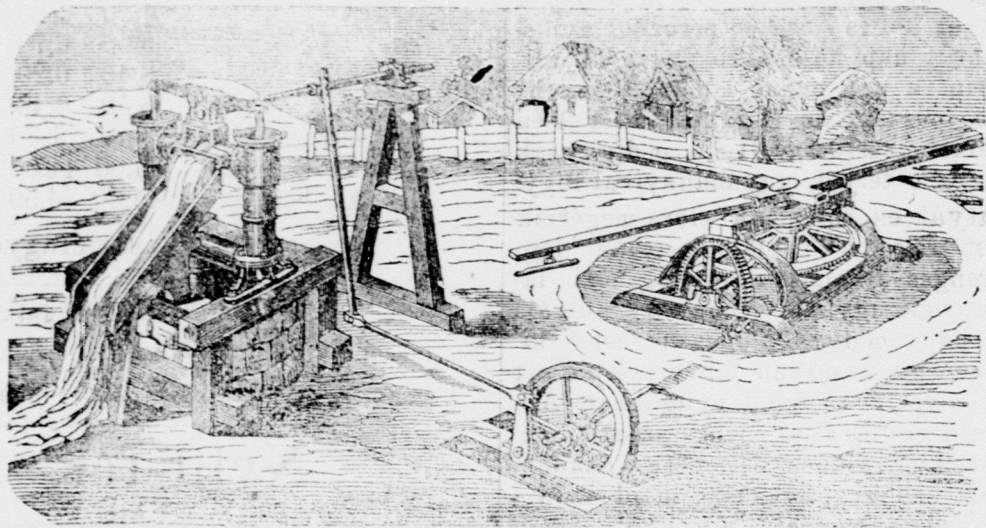
Az A trónú hosszabb tar pestre. Az i együtt Laxe rövid időre szágba. Rudo nek minden ő tált nagy sük kifejezésével jefgyz, menn czára, hogy ismételten m mindaddig os behatóbban é szre, hogy u lálás tekintet hogy a kiállít hogy egyes k ujnak tünt fe a kiállítást re mert abban szonyait telj a király szin csak lehet, vi sabb ideig fo tást, melyet futólag nézh megismerhess

Az ipar orzosa mögöt Jókai Mór ird A hatalmas s öntött mellsz Adolf megbol talmas üveges és egyéb m kák izlésesen nyujtanak ar munkásságról lyája alatt ki dásokat állito is. A német, és szerb nyel meg a magya a munkák nin irodalmi ágak szekrényben rajzai, jegyző nak gyűjtve amelyeket Jó megboldogult az Elektépek. A kéziratok k dig” regény e hölgy novella kézirát papiro tinta megfaku ha a vidéken könyvébe, ig magyarázatul Ki van állitva rocska is, mel lélsből faragot ember elbánu ási munkaerő

Nem Az orszá tartozó nemz előtt 11 óra u Széchenyi Pál Matlekovits ál jelentéktelen csaholás, ugat árulja, hogy t litott kutya k rácsossal elker lyezve Képv Európa kutya A büszk ditől kezdve, zas pincsin és keresztül, egé Vánkoson fe

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang és ércöntödéje,
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet,

kutakban és mindennemű szivattyukban

Elvállal teljes vízvezeték berendezést városok, földbirtokosok és magánzók részéről, modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánljuk

KÖZ- és MAGÁN-FÜRDŐK felszerelésére

szagmentes őrsekek

felállítására és minden vízművi munkát gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten küldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYÁR.

SÓ S - BORSZESZ

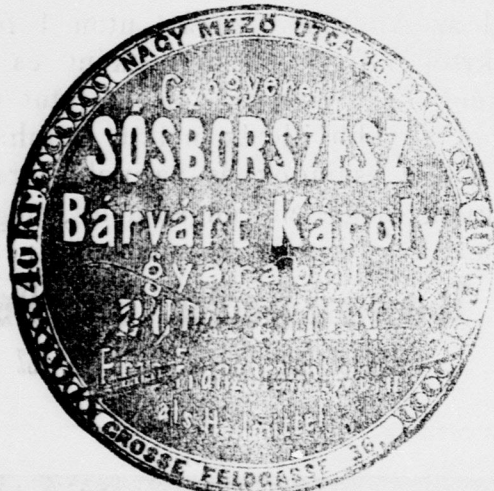
Bárva Károlytól

vaiódi minőségben, eredeti áron kapható DEBRECZENBEN

Csanak József kereskedésében

mint egyedüli főraktárában.

Ezen hatóságilag engedélyezett kítőnő házi szer, mely a szegedi országos kiállításon érem éremmel, a székesfehérvári kiállításon ezüst éremmel lett kítőntve, különösen jó gyógyhatást eszközöl: rheuma, csusz, szaggatás, fagyás, fej-, fog-, és fülfájdalmak és szemgyulladásnál, ezenkívül fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti a szájból minden kellemetlen szagot eltávolít.

Utánzások meggátlása végett alább látható czimlapomat, mely minden egyes üvegre ragasztva van, a budapesti kereskedelmi kamaránál 100/1875. szám alatt mint védjegyet bekebeleztem.

Tisztelettel

Bárva Károly,

Budapest, IV. ker. Nagymező-utca

E védjegyet különös figyelembevételre ajánlom.

17373.
III. 1885.

Árlejtési hirdetmény.

A debreczeni kir. Pénzügyigazgatóság által ezenel közhírré rítetik, hogy Debreczenben a Czegléd utcában 2-ik szám alatt fekvő kincstári épületnek eszközöndő külső és belső javítása, mely a szükségelt anyagokkal együtt 4951 forint és 52 krajczárra van előirányozva, a pénzügyigazgatóság elnöki irodájában folyó év május hó 18-án d. e. 9 órákor nyilvános árlejtésen fog, vállalkozóknak kiadatni.

Az előirányozott fentebbi költségekből esik:

a) kőműves munkákra	— — — — —	1888 fr. 65 kr.
b) ác munkákra	— — — — —	1003 fr. 01 kr.
c) asztalos munkákra	— — — — —	1627 fr. 57 kr.
d) festő munkákra	— — — — —	428 fr. 29 kr.
e) lakatos munkákra	— — — — —	4 fr. — —

Ezen árlejtésre vállalkozók azzal hivatnak meg, hogy bánatpénz fejében 500 forintot készletezzenek.

Írásbeli 50 kros bélyeggel ellátott és 500 forint bánatpénzzel felszerelt zárt ajánlatot az árlejtés kezdetéig szintén elfogadtatnak.

Közelebbi részletes felvilágosítások a pénzügyigazgatóság 5-ik számú szobájában az árlejtés napjáig a hivatalos órák alatt szerezhethető, a hol is a költség előirányzat megtekinthető.

Megjegyzetjük végül, hogy miután a mérvadó körülmények szerint az egyes munkák csak bizonyos időszakokban vehetők fogantatba, az összes szükségelt javítások eszközölésére valamennyi munkaszakmára nézve egvedül — egy vállalkozó által lesznek teljesítendők, minélfogva csak oly ajánlatok fognak figyelembe vétetni, melyek az összes munkálatok teljesítésére vonatkoznak.

Debreczen 1885. ápril 27-én.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

[Utánnyomás nem díjazatik.]

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betűkkel
GAZDAGON FELSZERELT

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN, PIACZ, SIMONFFY-ház,

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

Községi és gyámi rovatos ívek, hivatalos nyomtatványok,

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVÉDI ÉS KERESKEDELMi NYOMTATVÁNYOK,

FALRAGASZOK, KÖRLEVELEK, GYÁSZJELENTÉSEK LEVÉLFEJEK és LEVÉLBORITÉKOK,

báli meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutáuyosabb áron állittatnak ki.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

Szerkesztő
Plac- SI
há
ELI
előfizetési pénz
valamint a
minden kőz
Börmentellen
XII. é
(—y—
kiállítás m
Sok minde
udvar elhag
ságok képv
után. A dr
sióba téve
tak; a büs
zápososú; az
szőnyegein
De az
hetetlen aze
itt mindmeg
örömeben a
egész hazát
az egész te
A jelen
totta szemü
nem látta a
rtnket edes
ke tudat,
szemei felér
Most k
kedni a nap
érzelmein
gondolkozá
Mi is
A kis
rény ország
lád megjele
a „nem z
hatalmasság
viselőiket, a
litást sem
trónörököse
királyhoz:
tartott
sors vá
övei ált
egy hata
pitott m
nek: hisz i
magyar haz
szólani.
S a t
Dicséri a
lelkesül
egészsé
A „Debre
NYO
De ki?
hazajövet az
legjártabb ré
is, hogy a d
csak azt nem
jén csavarogn
lebuja kerül
ellenkezik fin
Bábolnay Mih
volt. Egyálta
rülhetett volu
— Es, é
ur, hogy meg
Kovács
szemeit.
— Ha n
tatva, — csak
ták... vala
... és akkor
van dolgunk,
más rétegben
— Mit a
fól az ügyvéd
— Azt,
hetett nyomó
vécs ur, szá
ségig fokozva
jávára történt
sujtott.
Szikszay
resztette szen